

STORTINGET

Representantforslag 188 S

(2025–2026)

frå stortingsrepresentantane Erling Sande, Bengt Fasteraune, Ole Herman Sveian
og Geir Inge Lien

Dokument 8:188 S (2025–2026)

**Representantforslag frå stortingsrepresentantane
Erling Sande, Bengt Fasteraune, Ole Herman
Sveian og Geir Inge Lien om meir ja og mindre nei
i byggjesaker**

Til Stortinget

Bakgrunn

Kommunane har hovudansvaret for arealforvalting og handsaming av byggjesaker. Over tid har både regelverk, sakshandsaming og system for klagehandtering vorte meir komplekse. Samstundes har det utvikla seg ein praksis der kommunale vedtak relativt ofte blir utfordra eller overprøvd av statsforvaltaren, noko som kan føre til lang sakshandsamingstid, høge kostnader, uvisse for tiltakshavarar og redusert lokalt sjølvstyre.

Mange kommunar opplever at det i liten grad blir teke omsyn til kommunale skjønsvurderingar når statsforvaltaren handsamar klager i byggjesaker. Vidare viser det seg at det er betydeleg variasjon i korleis statsforvaltarembeta vurderer likearta saker.

Forslagsstillarane ønskjer meir effektiv, tydeleg og lokalt forankra handsaming av byggesaker. For å få dette til må regelverket forenklast og statsforvaltaren sitt høve til å overprøve kommunane reduserast.

Kommunane har den beste kjennskapen til lokale tilhøve og arealdisponering. Eit klarare regelverk som legg opp til færre motsegner og mindre overprøving frå statsforvaltaren, vil sikre ei meir lokalt forankra handsaming av byggjesaker. Statsforvaltaren sitt høve til å overprøve kommunale vedtak bør avgrensast til berre å kun-

ne gripe inn ved klare feil, lovbrøt eller grove manglar ved sakshandsaminga.

Eit meir oversiktleg og mindre detaljert regelverk vil dessutan kunne redusere tvil om tolking og bidra til meir einsarta vedtak. Dette vil òg kunne styrkje rettstryggleiken for tiltakshavarane. Ei tydelegare ansvarsdeling og mindre dobbelthandsaming kan frigjere ressursar både hos kommunane og hos statsforvaltaren og redusere byråkratiet. Ikkje minst vil ei slik endring innebære raskare, rimelegare og meir føreseielege byggjesaksprossar for privatpersonar og næringsliv. Statsforvaltaren bør òg leggje opp til meir dialog med privatpersonar og verksemdar. Det blir understreka at statsforvaltaren si rolle som klage- og kontrollinstans for helse- og sosialtenester ikkje bør svekkjast.

Forslag

På denne bakgrunnen blir det fremja følgjande

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringa setje ned eit utval (forenklingsutvalet for byggjesaker) som skal gjennomgå plan- og bygningsloven og tilhøyrande forskrifter (inkludert byggt teknisk forskrift) med sikte på å forenkle byggjesaksreglane og redusere omfanget av motsegner og overprøving frå statsforvaltaren.
2. Stortinget ber regjeringa fastslå i mandatet til forenklingsutvalet for byggjesaker at utgangspunktet for arbeidet skal vere at det skal svarast meir ja og mindre nei i byggjesaker, at regelverket skal forenklast og reduserast i omfang og detaljering, at kostnader og sakshandsamingstid skal ned, at det kommunale

sjølvstyret skal styrkjast, og at statsforvaltaren berre skal kunne overprøve kommunane sine vedtak i byggjesaker når det ligg føre særleg viktige nasjonale omsyn, klare feil, lovbrøt eller grove manglar ved sakshandsaminga.

3. Stortinget ber regjeringa foreslå at forenklingsutvalet for byggjesaker legg til grunn at krav om avstand til kollektivknutepunkt blir fjerna, at det ikkje skal vere krav om kartlegging av naturfare på plannivå for enkeltbustader eller andre små byggjeprojekt, at støykrav til mellom anna studentbustader blir reduserte, at funksjonell strandsone skal vere hovudprinsippet i strandsoneforvaltninga, at det blir innført ei maksimumstid på bandlegging, og at krav om naturfarekartlegging blir fjerna for tiltak

som korkje fører til nye bueiningar, ny næring eller i seg sjølv kan medføre naturfare.

4. Stortinget ber regjeringa gi forenklingsutvalet for byggjesaker frist til å leggje fram utgreiinga seinast våren 2027.
5. Stortinget ber regjeringa gjennomgå statsforvaltarane sine oppgåver og presentere løysingar som inneber at statsforvaltarane sitt budsjett blir redusert.
6. Stortinget ber regjeringa fremje forslag om å stramme inn dei prosessuelle reglane for statsforvaltarane, mellom anna gjennom å innføre ei plikt til dialog med privatpersonar og verksemdar før vedtak blir fatta, i tillegg til å innføre absolutte tidsfristar.

19. mars 2026

Erling Sande

Bengt Fasteraune

Ole Herman Sveian

Geir Inge Lien